

Keserü Ilona rajza

A Jelenkor januári száma

A Pécsen szerkesztett irodalmi és művészeti folyóirat új számának lírai rovatóiban többek között Bertók László, Csorba Győző, Gyurkovics Tibor, Takács Zsuzsa, Takács Gyula, Utassy József, és Weöres Sándor verseit, a szépprózák sorában Bertha Bulcsu elbeszélését olvashatjuk. Hallama Erzsébet a Tudósportrék sorozatban Kerpel-Fronius Ödön gyermekgyógyással beszélget.

A tanulmányok közül figyel-

met érdemel Szendi Zoltán írása Bertha Bulcsu elbeszéléséről, Károlyi Amy esszéje Catharina Butler-Hathaway-ról, valamint Spiró György újabb kelet-európai írójárolójáról, Ivan Olbrachtról.

A művészeti rovatóban Bécsy Tamás budapesti színházi előadásokról ír. Chikán Bálint egy romániai kiállításról közöl beszámolót, Bodri Ferenc pedig művészeti könyvszemlével jelentkezik.

A számot Keserü Ilona rajzai illusztrálják.

CSORBA GYŐZŐ

Beszélnék

Beszélnék ennyi s ennyi milliárd
évről hogy a kozmosz meg a világ...
Beszélnék ennyi s ennyi millió
évről hogy az élet meg hogy az ember...
S én az én néhány évecskémmel itt
(híz alig kezdtem máris végezem)
úgy vagyok mint a... vagy hát erre nincs
is jó hasonlat...

GYURKOVICS TIBOR

Pécsi karácsony

Hogy megy a szél, hogy viszi a havat
Pécs örökéző lámpái alatt!
Boldog, ki elszállt, nedves a beton,
egy nő benéz a nedves ablakon.

Boldog, ki elszállt. Hova száll a hó,
a fölkorbaécsolt és elhalkuló?
Bulcsunak még itt kéne lennie,
csak le kell ugrani a restibe.

Ervin bajusszal röpül át a téren
a végeérhetetlen hőesében,
Dénes veszekszik — görbül a hideg,
itt kéne lenni még mindenkinek.

Jövök, jövök! — azt mondja Szakonyi,
a nevetését idehallani,
miközben lámpák alá hull a hó,
a fölkorbaécsolt, az elhalkuló.

A hófalak, a hó alatt
örökké hulló hó marad,
nem fölénk — alánk hull a hó,
hullahopp alá hullahó.

Pécs! Pécs város! Irodalmi székely!
mit beborít a hó nagy közönyével,
ilyenkor lehet egymást megszeretni,
és atomhóban egymást elfeledni.

Bandukolunk az ismeretlen tájon,
kírákatokban kuksol a karácsony,
felöltök lettünk, hősök, honfiak,
kinek Trabant jutott, kinek Fiat.

Veronika benéz az ablakon,
az üvegen mint kendőn, ott a nyom:
nem Jézusé, csak valamelyik nőé,
karácsonyolunk — egyre eltűnőbbé.

A hulló hó nyitott szemembe csap,
csak kapkodom meztelen arcomat,
öt napja nézem, át a fehér rácson,
csorog le az arcomon a karácsony:

Elkelne most a nemzetközi béke,
a hóba lépek, mint valami pépbe,
magukban maradnak a mondatok,
meg kell örülni — ennyit mondhatok.

Két átszállás után érkezett meg Budapestre, s a Nyugati pályaudvarról azonnal átment a Délibe. Reménykedett a csatlakozásban, de kiderült, hogy este hat után már nem megy vonat Cellőmök felé, így meg kellett várnia az éjjel utáni újságvonatot. Eléggett letörte ez a helyzet. Bement egy gyorsbúféba és evett egy pirított májat, aztán sört ivott. Járvált egy darabig az utcán, de nem vonzóták különösebben sem az emberek, sem a kirakatok. Léleken már otthon volt és reménykedett valamiben. A szituációt, amibe néhány óra múlva belekerül, végig sem merté gondolni. Mozit keresett a budai utcákon, s amikor végre talált egyet, nem értette, hogyan került újra a pályaudvar szomszédságába. Már ment a film, de a jegyszédő beengedte. Leült a sötétben, s azonnal érezte, hogy a nézőtérben elég kevesen vannak. Az utolsó előtti sorok egyikében, ahol helyet keresett magának, egyedülült. A vásznon fiatal lányok énekeltek, aztán nagy tököket emeltek fel a földről és előre vitték. A tököket a falu vénje, vagy talán a párttitkára kérésével megjelölték. Egy tökötet lefejezték, aztán felszeletelték és kirakták a napra. Ezek után egy szerény* faháznál, melynek a tetéjét nagy falevelek fedték, tovább énekeltek és körbe kínálgattak valamit, amibe mindenki belecsippentett és bekapta. Néhány ember felállt és kiment a moziból. Takácsot érdekelte volna, hogy mit csipegetnek. Talán másfél órája evett, de újra megéhezett. A lányok körbetáncoltak egy asztalt, melyen gyümölcsöt tálat álltak és kancsók. Egy nagyon öreg ember öntött magának a kancsóból, nem lehetett tudni mit, aztán megitta és ő is körbetáncolta az asztalt. A lányok továbbra is ott voltak, de már csak ringatóztak. Néhány ember újra kiment a moziból. Takács is ásított. Szívesen nézett volna valamit, amiben városok vannak, éttermek: bárok: szép lakások, és szép nők. Autók fékeznek, esetleg üldöznek valakit... De ez adódott. — Nézte az asztalon álló kancsókat, s azon tűnődött, hogy mi lehet bennük. A lányok még mindig a csipejüket ringatták, s az öregember úgy ugrált az asztal körül, mint egy bakkecske. Ekkor egy újabb öregember érkezett szomárral, vagy őszvérháton. Nagyon izgatott volt, s a főembernek, akiről nem lehetett pontosan tudni, hogy kicsoda, jelentette, hogy beérett a zab, köles, vagy az árpa. Ezt a szövegből sem lehetett pontosan megérteni. Valami beérett. S ekkor sarló, apró, gyerekeknek való kaszákat ragadtak az öregek, a táncosok és elindultak a mezőre.

Takács Ferenc gyomrában ekkor jelentkezett a furcsa szorítás, amiről nem lehetett még tudni, hogy csak az éhséget jelzi, vagy már a telítettség. Mindenesetre felállt és kiment a moziból. — „Basszátok meg az anyatokat!” — mondta hangosan, aztán körülnézett, hol ihatna valamit, ami kimossa a gyomrából a művészi élményt. Bekanyarodott a Nagyenyed utcába és hamarosan talált egy borozót. Lement a lépcsőkhöz, és a pénztárnál befizetett két deci villányi vörös borra. Gyorsan megkapta, s a fal melletti pulthoz húzóda belekortyolt. Amikor felébredt, egy harmincas nő mosolygott rá.

— Van pénzed, Tibi? — kérdezte.
— Feri — mondta Takács.
— Itt lakom egész közel, ha utazol, neked is megéri, a vonatodát is eléred. Egész közel van a kéglim.
— Kész...
— Nem, csipéd a szökéket? Láttam, van pénzed...
— De, csak el vagyok tiltva. Orvosilag...
— Trippered van?
— Nem. Asztmás vagyok, nem szabad lihegmem.
— Na nézz oda! A végén kiderül, hogy egy rohadt strici vagy.

— Csak sofőr, de egy fél konyakra szívesen meghívlak.

— Kész, most nem érek rá piálni. Egyetlen fuvarom volt egész este. Elnéztelek Tibi.

— Feri.

— Nem érdekes. A konyakot majd egyszer megiszom, ha nem leszel eltöltve — mondta és odább lépett.

Takács megita a bort. A világyiból szívesen lenyelt volna még két decit, de úgy érezte, jobb, ha távozik. Átkelt az aluljárón, végigment a Délipályaudvar üzletsorán, egész a parkoló végéig, aztán visszazsolt. A becsukott virágbolt előtt megállította egy szatyoros férfi:

— Lenni barát? — kérdezte.
— Barát — mondta Takács, és érdeklődve nézett a barna öltönyös emberre.

A férfi egy kicsi televíziót húzott elő a szatyorából, majd visszadugta és mosolygott:
— Originál, prima televízió. Pici forint... Ajándék mamsuka...

— Készönöm, nincs pénzem — mondta Takács.

— Málénkij, kicsi forint... Originál televízió...
— Szkolko forint?

— Nyolcszázot akarsz fizetni?
— Én? Hát te kínáltad fel a dohányt.

— Mondtam, hogy ötszáz.
— Szép lány vagy, de ötszázért nem vállalom. Nyolcszáz.
— Nem értem... Mit nyolcszáz? Én fizessek nyolcszázot?
— kérdezte a fehér nadrágos lány.

— Csak ha akarsz, nyuszi — mondta Takács és a lányra mosolygott.

— Te híringyó, szétrúgatom a tökeidet! — mondta a lány sziszegve, aztán felállt és a retiküljével Takács arcába vágott. Takács csodálkozva nézett a lány után, de aztán, amikor a karcolásból kiserkent vért meérezte ujjai végén, úgy gondolta, jobb lesz megkeresni a cellőmökli vonatot. Sietve kiment a peronra és végigjárt a vágányokat. Sötét ablakokkal, de má bent állt a cellőmökli szerelvény. A postakocsi mellől visszazsolt a kivilágított váróte-

két hónapja otthon van a gyerekeivel. Otthagyták a férjét és a háromszobás ajkai lakást. Túl sokat keresett a Lutz Pista és nem bírt magával. Elkezdett nőzni. Évit meghívtam a lakodalomba, fiatalabb nálam, de otthon ő volt a legjobb barátom. Csak azért írom meg, hogy ne érjen meglepetés.

Kedves Öcsi, kérj szabadságot, szeretettel várlak haza.

Csókol:

Irén

Összehajtogatta a levelet és kibámult a hajnali derengésbe. Nem látott semmit. Az ablak piszkos volt, a táj még csak foltokban sejtett fel a homály szigetű között. Böm Évára gondolt. A régi Böm Évára, akinek még nem volt gyereke. Most látta az arcát nevetését, vállára omló szöke haját.

Lassan szétnyitotta az anyja levelét. Szépe hosszúság betűkkel írt, tollal és tintával, ahogy gyerekkorában megszokta.

Kedves jó fiam

Abban a reményben írok, hogy jól megy a sorod a lakonyában, ha nem is élhatsz olyan szabadon, mint a civil életben. Nem panaszkodsz egyik levelemben sem, ezért gondolom, hogy a koszt még mindig elégséges. Most nem küldök csomagot, majd viszel magaddal. Mi, hála a jó Istennek a gondok ellenére elég szépen megvagyunk. Apád ha változóban van az idő, előveszi a reuma, de én egészséges vagyok. Apád a gépműhelyben teszi magát tönkre. Az idei télen is két hétig sünetelt a fűtés, de azért dolgoztak. Ha fűtenek, akkor sincs több 8—10 foknál. Most már ott tartanak, hogy az alkatrészeket is maguk csinálják némelyik traktorhoz, kombájnhoz, mert annyira nem lehet kapni. A nagy koca lelett, hat száza mo'acunk van. Egyiknek a füle fekete lett.

Tudatom május 16 — lesz, előbb az állami, utána az egyházi. A plébános úrral már mindent elrendeztünk. Ez a hírtenkedés apádnak nem tetszik. Az Áttila ügyes, jóképű fiú, de a családjáról semmit sem tudunk. Kifélék, mifélék, azt csak sejteni lehet. Hatan vannak testvérek!

Az Irént jó szívet tanítottuk, de szegény apád is mindig abban volt, hogy itt lesz majd valahol a közelünkben. Hazniár. De most elmegy az isten háta mögé tanítani egy ígért lakás miatt. Volt itt neki helye, elfért a házában.

Az Irén Böm Évát is meghívta a lagziba. Most írnak van a gyerekeivel, mert az ura kidebta. Odavezett a szép ajkai lakás. Nem örülünk, hogy Irén meghívta, mert amilyen értelmes ember vagy, még képes leszel megbocsátani neki. Ne feledd, téged kevesellt, mivelhogy ők fűszeresek. Amig oda voltál Veszprémben a tanfolyamon, férjhez ment Lutz Pistához, mert annak akkor már autója volt. Nem a Lutz Pista elen szólok, ügyes kezű villanyszerelő, nagy pénzeket keres. Ő is jobbat érdemelt volna Böm Évától.

Kedves jó fiam, a lakodalomba szeretettel várunk, de legyél óvatos és ne rúgjad be.

Szeretettel csókol: Édesanyád. Csüggeden nézett maga elé. Böm Évát még mindig szerette, de Lutz Pistával és a gyerekkel nem tudott mit kezdeni. Dönteni szeretett volna, hogy így, vagy úgy. De nem odott határozni, csak üldögélt a piszkos hajnali vonatban és szomorúan szívta a cigarettáját.

— Dve tüzcsici — mondta a férfi, de az ujjain is mutatta a kétezerest, aztán külön a nulákat.

Takács körülnézett, s amikor semmi gyanúsat nem észlelt, a szatyor fölé hajolt. Ekkor az idegen férfi is körülnézett, aztán újra kiemelte a televíziót a szatyorból. Nézegették. Takácsnak tetszett. Arra gondolt, hogy nászajándék is lehetne belőle. Az elmúlt őszön, amikor a hadsereg teherautóival a mezőgazdasági segítségért siettek, őt ezret szedett össze mellékesen. Háromezret akart adni a nővéreinek, a maradék kétezeret költögette.

— Talán megveszem — mondta az idegen férfinak és keressélni kezdett a zsebjeiben. A pénzt nem a zsebben tartotta, hanem szétrakva az összesben, még a szatyorban, sapkabelésben is. Két zsebből összekaparta a kétezerest és átnyújtotta. Átvette a televíziót, aztán kezét fogták. A szatyorba sülyesztette, s mire felnézett, az idegen férfi már eltűnt.

Még mindig volt egy órája a vonat indulásáig. Körbesétálta a várótermet, nézegette a pénztárakat, aztán leült egy kanapéra. Csaknem elaludt, amikor melléje ült egy fehér nadrágos, jó mellű lány. Ásított, aztán megszólalt:

— Te, nem vagy álmos?
— De — mondta Takács.

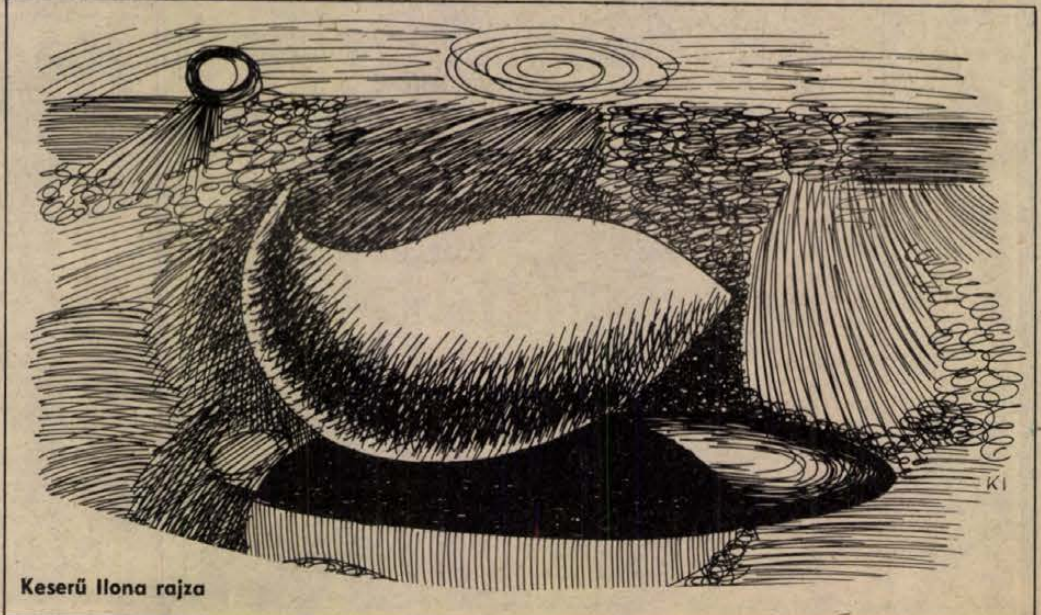
— Ha rühelled ezt a helyet, tudok egy jobbat a számodra. Én is veled leszek. Ötszáz... Takács ásított.

— Sokallod? — kérdezte a fehér nadrágos lány.
— Nem, több is lehetne...
— De előre kell — mondta a lány.

— Világos — mondta Takács —, másként én bele sem kezdenék.

— Szóval öt...?
— Kévs, inkább nyolcszáz — mondta Takács.
— Mi nyolcszáz?
— Hát a dolog, a lé...

— Nem tudom irták-e neked otthonról, hogy Böm Évi, már

Keserü Ilona rajza